

18.11. “1. ÖĞRENCİ ÜYE KURULTAYI” SONUÇ BİLDİRGELERİ

18.11.1. CİNS AYRIMCILIĞI OTURUMU SONUÇ BİLDİRGESİ

Ülkemizde cinsiyet ayrımcılığı aile içi ilişkilerden başlayarak toplumsal yaşam içerisinde her düzeyde yaşanan bir olgudur. İş yaşamından, sosyal yaşamdan, aile içi yaşamda kadının kadın olmasından kaynaklı sorunlar tarihsel, kültürel, dinsel faktörler nedeniyle görmezden gelinmektedir. Ayrıca kadın sorunu indirgemeci bir mantıkla ele alınarak politika da malzeme olarak kullanılmaktadır.

Kadın sorunu bir cinsin diğeriyle olan hegemonik bağımlılık ilişkisine dayanıyor olmakla beraber, bir cinsin diğeriye karşı mücadele etmesiyle çözülemez.

Mevcut sosyo ekonomik yapı içerisindeki bütün ezilenlerin yoksulların dil, cins, ırk, ayrımı gözetmeksizin bir araya gelip sorunlarının çözümü için ortak bir mücadele yürütmeleri bir zorunluluktur.

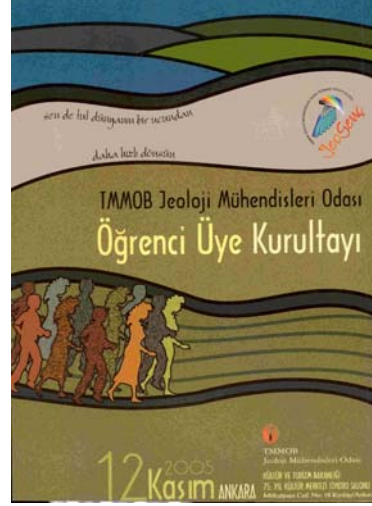
Cinsiyet ayrımcılığı ya da kadın sorunu derin tarihsel kökenleri olan bir sorundur. Kadın sorununu doğru tahlil edebilmek için sorunun kökenini doğru tespit etmek gerekir. Kadın sorunu sınıflı toplumlarla birlikte ortaya çıkmış ve bir toplum biçiminden diğeriye devredilerek günümüze kadar gelmiştir.

Egemen sınıfın çıkarlarına hizmet eden cinsiyetçiliği, onunla uzlaşmaz çelişkilere sahip olan kadın ve erkek yani tüm ezilenlerin birlikte mücadelesiyle ortadan kaldırmamızdır. Cinsiyetçiliğe karşı mücadelede ezilen ve sömürülen sınıfların bütünü kazanılmadan özgür ve eşit bir toplum yaratılması mümkün değildir. Bu yüzden bu mücadele bugünden yarına ertelenemez.

Kadın sorununun doğa ile iç içeliği gerektiren jeoloji mesleğinin özelliğinden dolayı jeoloji mühendisi kadın meslektaşlarımız açısından özel yansımaları görülmektedir. Oysa:

- Üniversitelerimiz bünyesindeki bölümlere öğrenciler, kadın erkek ayrımı yapılmadan alınmakta, mesleğinin gerektirdiği zor arazi koşullarında bile çalışabileceği bilinciyle mezun olmaktadır. Aynı iş koşullarında erkeklerle eşit çalışma gücüne sahip kadın meslektaşlarımız çalışma hayatına girişte ve çalışma sürecinde ayrımcı uygulamalarla karşılaşmaktadırlar. Cinsiyet ayrımcılığı kamu kurumlarından, özel sektöre kadar birçok işyerinde görülmektedir.

- İş yaşamında kadın meslektaşlarımıza karşı yapılmış hiçbir hukuki zemini olmayan bu çağdışı ayrımcılığı, sessiz kalarak kabul etmek mümkün değildir. Kamu kurum ve

kuruluşlarınca yapılması gereken, alınacak personelin sadece kadro ve pozisyonlarının ayrıntılı olarak belirtilmesi ve takdir yetkisinin başvuru sahiplerine bırakılmasıdır.

- Namus ve töre cinayetlerine hep birlikte dur demek insanlık borcumuzdur. Irak savaşında mağdur olan kadınlarla, anadilinde eğitim hakkından dahi yoksun olan ve yoğun baskılara uğrayan Kürt Kadınıyla dayanışma, bu topraklarda yaşayan tüm kadınların “kadın dayanışması”nın merkezinde olmalıdır.

Toplumun her zerresine işleyen cinsiyet ayrımcılığını yıkmak, ancak birlikte mücadele, kadın dayanışması ile beraber tüm örgütlülüklerin topyekün bu ayrımcılığa karşı çıkmasıyla ve sınıfsız sömürsüz bir yaşama ulaşmakla mümkündür.

**Kadın sorunu aslında erkeklerin de sorunudur.
Kadının özgürlüğü insanlığın özgürlüğüdür.**

18.11.2. DOĞA-İNSAN İLİŞKİSİ VE JEOLJİ OTURUMU SONUÇ BİLDİRGESİ

Felsefe ve bilim doğayı ve içinde yaşadığımız doğal çevreyi önce kavramada, ardından da doğal dengeleri gözetererek dönüştürmede asli unsurdur.

Doğa canlı ve cansız varlıkların tümüdür, bu açıdan bakıldığında insan doğanın bir parçasıdır. Doğada her olgu ve süreç birbiriyle etkileşimde ve bu anlamda da sarmal bir döngü içindedir.

Tarihsel nedensellik çarkı farklı işlese; atomcuların maddenin doğası, dünyaların çokluğu, uzay ve zamanın erimi konusundaki öngörülerini rağbet görüp temel alınsa; insanların gözleyip anlaması gereken doğa yasaları kavransa ve kavratılsa, günümüzdekinden farklı bir dünyada yaşıyor olacağımız açıktır.

Bilim, temel değerlerini yitirmeksizin varlığını sürdürme umudu besleyen, bir diğer deyişle “sürdürülebilir yaşam” arayışındaki insanlık için başlıca araçtır. Yalnızca başarılı bilim insanlarına değil, bilimi anlayan ve ona kucak açan bir insan toplumuna da gereksinim duymaktayız.

Bilim, fikirlerin özgür alışverişine dayalıdır; değerleri gizliliğe ters düşer. Bilim de demokrasi de çizgi dışı fikirleri ve güçlü tartışmaları destekler. İkisi de yeterli neden, tutarlı sav, kanıt konusunda yüksek standart ve dürüstlüğü temel ölçütler olarak almak zorundadır.

İnsanın doğaya ve yaşadığı doğal çevreye ilişkin bilgisi üssel/katlanarak artan ve entegratif/bütünleşen özelliktedir. Zaman kavramı ile tanımlanan olgu ise doğadaki değişim ve dönüşümlerin bir sonucudur. Tüm bu evrim sürecinin asli unsuru atomlar ve atom-altı parçacıklar, az sayıdaki bu parçacık türlerinden çok sayıda canlı türünün ve maddenin oluşmasının nedeniyse simetri kırılması ve özellik sabitlenmesidir.

İnsanlığın sorunu evrim sürecini doğal bir gelişim olarak almak yerine Oluşturucu Dış Güç, bir diğer deyişle Doğaüstü bir Güç tarafından oluşturulup örgütlendiği düşüncesini temel

almasından, buna karşılık bu gelişimin farklı türler ve oluşumlar ile doğal ortamın etkileşiminden kaynaklandığının gözardı edilmesinden kaynaklanmaktadır. İkinci bir sorun kaynağı ise, bu genel bakışın uzantısı olarak, tepeden inmece bir toplumsal örgütlenmenin egemen olması ve bu örgütlenme türünün tüm örgütlenme ve yönlendirme inisiyatifi ve sorumluluğunu tepedeki unsur(lar)a bırakmasıdır. İnsanın insanı tahakküm altına aldığı bu tür örgütlenme doğayı da tahakküm altına alma ve doğadan bilinçsizce yararlanma mantığını ürettiği için yıkımlara neden olmaktadır. İnsanı sömürmeyen bir sistem, insanın doğal ve asli bir parçası olduğu doğayı da sömürmeyecektir.

Yerkürenin oluşumundan günümüze canlı türleri yedi kez küresel olarak yokolmuştur. Geçmişteki bu yokoluşlar doğal olgular ve süreçlerden kaynaklanmışken, bugün doğal süreçlerin yıkıma dönüşmesindeki en önemli etken doğaya müdahale eden ve koşulları olumsuzla evrilten insandır. Doğaya, doğal süreçler ve dengeler gözönüne alınmaksızın yapılan müdahaleler ve yararlanma uygulamaları doğanın tahrip olmasına, doğal dengelerin bozulmasına ve yıkımlara neden olacaktır ve olmaktadır da. Bu bilinçsiz ve sömürü amaçlı yararlanma doğada kaos yaratacak, giderek artan sayıda canlı türünün yokolmasına ve küresel kırımlara neden olan beklenmedik doğal olaylara zemin hazırlayacaktır. İnsan türünün bu yokoluş sürecinden kendini kurtarabilmesi için doğaya bakışını kökten değiştirmesi gerekmektedir.

Bir kuram ve uygulama olarak jeoloji insanı doğayla dost kılacak bilim ve mühendislik anlayışıdır. Temelde yerkürenin ve yaşadığımız doğal çevrenin geçmişini ve geleceğini kavramaya dayanır. Bu nedenle de kültür ve bilimin kavranması/kavratılmasındaki en önemli araçlardan olan Jeolojik Miras oluşumlarının insanın sömürüsü ve olumsuz-bilinçsiz müdahalesi sonucunda tahrip edilmesini önleyici çabaların yoğunlaştırılması karşımıza bir zorunluluk olarak çıkar.

18.11.3. ODA-ÖĞRENCİ İLİŞKİSİ VE ÖĞRENCİ PROFİLİ OTURUMU SONUÇ BİLDİRGESİ

Ülkemizin son yirmi yıllık tarihinde sosyal, kültürel ve ekonomik alanlarda çok hızlı bir değişim geçirdiği herkes tarafından bilinmektedir. Kuşkusuz ki 1980 askeri darbesinin toplumsal belleğimizde açtığı yaralar daha kapanmamıştır. Meslek örgütlerin üyeleriyle arasındaki bağlar üye olma zorunluluğu kaldırılarak koparılmaya çalışılmıştır. Egemenler aynı zamanda da, toplumu ve özellikle gençliği psikolojik bir baskı altına alarak mücadelenin önüne geçmeye ve toplumun, dinamik kesimlerle bağlarını koparmaya çalışmaktadırlar.

50'li yıllardan 80'li yıllara kadar sorgulama, yorumlama, kendi özgün düşüncelerini yaratma ve ifade etmek gibi konularda ileri noktalara gelebilmiş gençliğin önemli bir kısmı olan öğrenci gençlik, bu gün bu yeteneklerinden yoksun bir şekilde evrilmeye devam ediyor.

Geneli atomize olmuş, kolektif yaşamdan uzak, alternatifini göremeyen bu öğrenci tipolojisi kendine ev okul ve suni eğlence alanları dışında bir yaşam alanı yaratamamıştır. İşsizlik, sağlık, barınma gibi en temel toplumsal sorunları tartışmak bir yana, doğrudan kendi

20. Dönem Çalışma Raporu 2004 – 2006

yaşamını ilgilendiren sorunlarla ilgilenip kafa yormayı bile anlamsız bulmaktadır. Öğrenci profiline yarattığı bu etki ve odaların örgütlenme anlamında yeterli gayreti gösterememesi, odaları adeta öğrencilerden yalıtık bir görünüm verdiği açıkça ortadadır.

Üniversitelerdeki bu olumsuz tabloya rağmen bu gün yapılması gereken ivedi görev öğrencilerin kendini ifade edebilecek alanları yaratmak. Öğrencilerin içinde bulunduğu bilimsel,mesleki her türlü faaliyeti elinden geldiğince destelemesi, odanın yıllardır birikmiş deneyimlerinin öğrencilerle paylaşması, iş hayatında çıkabilecek sorunlarla ilgili öğrencilerin bilgilendirilmesi, geleceğin oda yöneticileri olarak yönetim kademelerinde ve bilimsel-teknik kurultaylarda öğrencilerin de kendilerini ifade etmesi, öğrenci üyeliğinin özendirilmesi işler odanın öğrencilerle bağlarını kurmak açısından son derece faydalı olacaktır. Diğer yandan odamızın 30 yıllık tarihinde ilk defa kurultay yapan biz JeoGençliler var olduğumuz illerdeki odamızın şube ve temsilciliklerini öğrenci örgütlülüğü konusunda daha aktif bir şekilde çalışmalarını sağlamak amacıyla zorlamalı, yeni arkadaşlarımızı buralar yönlendirmeli, öğrencilerle oda arasında bir köprü olan JeoGenç'e daha kurumsal ve demokratik bir işleyiş vermeliyiz.

Bu gün Oda üyelerinin ve diğer jeoloji mühendislerinin mesleki ve sosyal alanlarda yaşadığı her sorun yarın bizi bekleyen o sorunlardır. JeoGenç odamızın bu alanda vermiş olduğu mücadelenin öğrencilere aktarılacağı araçtır. Oda ve öğrenciler ancak bu araçla güzel rengarenk bir kültür oluşturabilecektir.

Mühendislik mesleğinin örgütlendiği odalar ve bağlı olduğu üst birliği TMMOB toplumsal yaşamımızdaki etkinliği ve mesleki alanlarda kapsadığı kitleleriyle büyük bir güç konumundadır. Anayasanın 135. maddesine göre kamu kurumu niteliğindeki meslek örgütlenmesi olan odalar mesleğin bilimsel gelişimini, meslektaşların ortak çıkarlarını kamu ve ülke yararı gözeterek savunan, bilimle toplum arasındaki köprülerin koruyuculuğunu yapan bekçileri olmalıdırlar.

Odaların global ölçekte mesleğe yapılan saldırıları göğüslemek, örgüt çatısı altında bir araya gelen meslektaşları bilim ve duyarlılık ekseninde harmanlamak, toplumsal üretim süreçlerinin içerisinde kendini tanımlayabilen bireyler olarak değiştirip geliştirmek ve diğer meslek disiplinleriyle bilimin yapılabilmesi ve topluma ulaştırılması konusunda ortaklaşmak gibi görevleri vardır.

**SORUNLARIMIZ ORTAK, GÜZELLİKLERİMİZ ÇOK
LAKİN PAYLAŞMAK İÇİN
KAYBEDECEĞİMİZ BİR DAKİKAMIZ BİLE YOK...**

18.11. 4. İŞSİZLİK OTURUMU SONUÇ BİLDİRGESİ

Egemen sınıflar için teknoloji kar maksimizasyonu için kullanılan bir araçtır. Bu nedenle teknoloji ücretli çalışanların istihdamını daraltıcı faktör olarak kullanılmaktadır. Teknolojik gelişmeler iş gücünün verimliliğini artırırken, işgücü için istihdamı daraltıcı etki yaratmaktadır. Teknolojinin işgücü üzerindeki işsizlik yaratma tehditi çalışma yaşamının yeniden düzenlenmesini gerektirmektedir.

20. Dönem Çalışma Raporu 2004 – 2006

Teknolojik gelişmeler işgücünün niteliğini değiştirmektedir. Birçok işgücü türünü niteliksiz hale getirirken, bir yandan yeni, nitelikli işgücü talebi yaratmaktadır. Nitelikli işgücünü sağlama koşulları Neoliberal politikalarla insan temel hakkı durumundaki eğitimin meta haline getirilmesiyle bireyler için sürekli bir gider haline getirilmektedir. İşgücünün piyasa ilişkisi içindeki bu konumu eşitsizlikleri derinleştirmekte, işgücü sürekli birbiri ile rekabet eder hale dönüştürmektedir. Mühendislik alanında da bu durum görülmektedir. Mühendisler arasında uzmanlaşma, yetkinleşme gibi unsurlarla, niteliksel anlamda farklılaştırma gelişmesi; mühendislik alanındaki işgücü fazlalığına karşı, mühendislik süreçlerinden uzak, serbest pazar içindeki üretim-istihdam ilişkisi nitelikli, niteliksiz ayrımı olmadan işgücünün büyük kısmını ekonomi dışı alana itmekte, işsizliği nitelikli-niteliksiz işgücünden bağımsız yapısal bir sorun haline getirmektedir. Bu nedenle işsizlik, işsizlerin olduğu kadar çalışanların ve öğrencilerin de sorunudur.

İşsizlik sadece kriz dönemlerinde görülen bir durum olmamakla birlikte kişisel yetersizlikler de işsizliğin tek nedeni değildir. İşsizlik sürekli var olan ve yaşayabilmek için sürekli mücadele etmek zorunda bırakıldığımız bir durumdur.

İşsizlik sadece ekonomik boyutlu bir sorun değildir. Ayrıca toplumda suç oranının artması, bireysel ve toplumsal yabancılaşma gibi çeşitli sorunlara neden olmaktadır.

İşsizliğin çözümü için öğrencilerin geleceklerini toplumdaki bağımsız olarak değil onun bir parçası olduğunu bilerek tasarımları gerekir.

Bir öğrenci birlikteliği sağlanmalı ve sorunun çözümüne yönelik çalışan ve işsiz kesimle birlikte uzun vadeli çalışmalar yapılmalıdır.

Teknolojik gelişmeler işgücünün verimliliğini arttırmaktadır. Bu nedenle işsizliği önlemeye yönelik olarak çalışma saatleri azaltılmalı, iş imkanlarından daha fazla sayıda insanın yararlanacağı şekilde düzenlenmelidir.

18.11. 5. MÜHENDİSLİK EĞİTİMİ VE ETİK SONUÇ BİLDİRGESİ

1980 darbesiyle getirilen YÖK zihniyeti üniversiteleri işlevsiz hale getirmiştir. Neoliberalizm politikaları eğitimi paralı hale getirerek insanlar için temel hak olmaktan çıkarmıştır. Bu süreçle birlikte üniversiteler ticarethane öğrenciler ise müşteri konumuna getirilmiştir. Politik, ekonomik, toplumsal pek çok nedenden dolayı Türkiye’de hala istenilen nitelikte eğitime ve bilimsel bilgiye sahip olmadığımız bir gerçektir.

Ülkemizdeki mühendislik eğitimindeki, uygulamalı eğitimin yoksunluğu laboratuvar çalışmalarından yoksunluk, bilgisayar donanımsızlığının yetersizliği ve bunların sonucu olarak da ezber dayanan eğitimin varlığı biz öğrencilerce yaşanılarak teneffüs edilmektedir. Ülkemizde üniversitelerden çıkan öğrenciler genelde pratik eksikliği yüzünden her şeyden önce üretim mekanizmasında vasat verimlilikte işe başlamakta dırlar.

20. Dönem Çalışma Raporu 2004 – 2006

Mühendislik eğitimi, ruhsuz, nötr, sorumsuz bir teknik eleman gibi değil bilimin ışığında, geleceğe ilerleyecek ve toplum için teorisini pratiğe dönüştürecek mühendisler yetiştirmelidir. Bu yüzden mühendislik eğitimi, analiz edilen konunun mercek altına alınarak problemin fiziksel mekanizmasının ortaya konulması, gelişen teknolojinin, bilimin yakından izlenerek orijinal çalışmalarının yapılmasına ve bilime katkı sunulmasına dayanmalıdır.

Bilim, fikirlerin özgür alışverişine dayalıdır; değerleri gizliliğe ters düşer. Bununla beraber mühendislik ve mühendislik eğitiminde etiğin rolü büyüktür. Etik yasalar gibi insanların davranış kuralları da kaynağını toplumdan ve toplumu biçimlendiren üretim ilişkilerinden alırlar ve üretim ilişkileri ve toplumun değişimine paralel olarak değişirler; bu nedenle iyi-kötü, doğru-yanlış ve buna benzer kavramların algılanması, değerlendirilmesi üretim ilişkilerinin dolayısıyla egemenlik ilişkilerinin neresinde olduğumuza göre değişir. Mühendislik etiği yaratıcı faaliyetin ahlaki ilkeleri ile sorgulanması olarak özetlenebilir. Dünya Mühendisler Birliği'nin 5 Ekim 1997'de yapılan toplantısında mühendislik etiği şöyle belirtilmiştir: "Mühendisler, mühendislik mesleğinin, doğruluğunu, onurunu ve değerini, insanların rahat yaşaması için bilgi ve becerilerini kullanarak, dürüst ve tarafsız olarak halka ve kendi işlerine sadakatle hizmet ederek, mühendislik mesleğinin niteliği ve prestijini arttırarak, kendi disiplinlerinin mesleki ve teknik prestijini arttırmaya çalışarak yüceltir ve geliştirirler."

- İnsanlar okula başlama yaşından itibaren yetenekleri açığa çıkarılarak eğitilmeli ve yönlendirilmelidirler.
- Orta öğretimdeki ders kitaplarının içeriği bilimsel olmayan, ırkçı-gerici-cins ayrımcılığı öğeleri doludur. Bu müfredat acilen gözden geçirilerek düzeltilmelidir. Bugün Türkiye'de yaklaşık 200 bin öğretmen 135 bin derslik açığı vardır.
- Klasik lise eğitimi her türlü teknolojik bilgi ve beceriden uzak üniversite öğrencisi adayı olabilen, topluma yarasız ve uyumsuz mezunlar vermektedir.
- Uygulanmakta olan ÖSYM modelinin verimsiz olduğu öğrenciler arasında genel bir kabulüdür. Öğrencilerin meslek seçiminde hataya düşmesini önlemek amacıyla lise öğrencilerinin mühendislik eğitimi ve iş alanları konusunda bilinçlendirilmesi ve yeteneğe göre seçim yapılmasını engelleyen puana göre yapılmasını sağlayan ÖSYM modeli değiştirilmelidir.
- Bütçeden eğitime ayrılan pay arttırılmalıdır. Eğitim tüm topluma eşit ve parasız verilmelidir.
- Ezberci eğitim yerine araştırma ve incelemeye dayalı sorgulayıcı eğitim olmalıdır.
- Mühendislik eğitimdeki sorunlar aşılsa, şartlar yeterli düzeye ulaşırsa ve öğrenmeyi öğrenmiş, araştıran, çözüm üreten ve yaratıcı bireyler topluma kazandırılmış olacaktır. Aynı zamanda toplumun her alanında iletişim becerilerini ve grup çalışmalarını

20. Dönem Çalışma Raporu 2004 – 2006

kullanan, gelecekte çağa ayak uyduran bir araştırmacı bilince sahip bireyler, ülkesine daha faydalı kişiler olarak topluma katılabileceklerdir.

- Bizler parasız, özerk, bilimsel ve demokratik bir üniversite istiyoruz. Bununda sıkı bir birlikte olacağına inanıyor ve tüm öğrencileri bu birlikteliğe davet ediyoruz.
- Mühendisler mesleki görevlerini yerine getirirken toplumun güvenilirliğini, sağlığını ve refahını önde tutmalıdırlar. Mühendislik kurallarına, kararlarına uygun tasarlamak zorunda olduklarını bilmelidir ve tasarımlarını belirlenmiş standartlara uygun olacak şekilde yapmalıdırlar.
- YÖK sistemi günümüz eğitim modeli açısından verimli olmadığı bir gerçektir. Bu sistemin yerine özerk, demokratik, katılımcı bir üniversite sistemi hayata geçirilmelidir.
- Eğitim emekçilerinin önemli bir bölümü yoksulluk ve açlık sınırında yaşam mücadelesi vermektedirler. Bu durum bir an önce düzeltilmelidir.
- Eğitime yönelik kurulmuş olan demokratik kitle örgütlerini ve eğitim bileşenlerini bir araya gelmiş yeni bir eğitim sistemi oluşturup olgunlaştırabilmelidirler.
- Yetkin mühendisliğin, adına piyasa dediğimiz ve bu piyasada, belli bir zümrenin yani yetkin oldukları söylenen küçük bir grubun en büyük yeri kapmak ve pastadan en büyük payı almak için başvurduğu, hizmetin daha iyi değil daha ucuza üretilmesini ve sermaye ucuz emek gücü sağlayacağı, varolan işsizlik koşullarında, yeni mezunlar için iş bulma ve üretme koşullarını yok edeceği açık bir gerçektir. Bu yüzden yetkin mühendisliğe “Hayır!” diyoruz. Paralı eğitime karşı çıkan, sınıfsız bir toplum, sömürsüz bir yaşam isteyen, bireysel çıkarları değil toplumsal çıkarları benimseyen TMMOB’nin, bu yabancılaşma sürecinde kapitalizmin oyununa alet olmaması gerekir ve bununla birlikte kurslar ve sınavlar ile yetkinlik sıfatını vereceğini düşünerek yeni bir rant kapısı açmaması ve haksız bir kazanç sağlamaması gerekir.

Eğitim, bir toplumda istendik, diskordans oluşturmayan, sessizlik kültürüne adapte bireyler yetiştirmek için kullanılan, devletin en önemli ideolojik aygıtlarından biridir. Bu, kişinin zihinsel, bedensel, duygusal ve toplumsal yeteneklerini kontrol altında tutmak, yani rutini karakterize etmek için egemenlerin kullandığı bir aygıttır. Eğitim süreci, sorgulayıcı, araştırmacı, yaşamdaki gerçeklerle neden-sonuç ilişkisi kuran, olayları sürekli değişim, etkileşim ve dönüşüm sürecinin bir parçası olarak gören bireyler oluşturmalıdır. Eğitim, usta-çırak ve ya öğretene-öğrenen ilişkisi gibi değil, tam tersine öğretene öğretirken öğrendiği, öğrenenin öğrenirken öğrettiği diyaloga dayalı bir şekilde verilmelidir. Ancak bu şekilde ezberci eğitimden uzak, dogmatik olmayan, bilimsel bilginin ışığında dünyayı değerlendirebilecek bireyler yetişebilecektir.